

BENZINEPRIJS FLINK GEZAKT

RENE DIEKSTRA

Over de flarden van het mens zijn

Als er al een wetenschap is die de mens echt nodig heeft, dan is dat de wetenschap... die leert hoe men de plaats in de schepping die de mens is toegewezen op de juiste wijze moet innemen en hoe men daarvan moet leren wat men moet zijn om een mens te zijn.

Deze uitspraak van de filosoof Immanuel Kant (1724-1804) is me sinds de allereerste keer dat ik hem hoorde, als eerstejaarsstudent, altijd bijgebleven, en heeft herhaaldelijk de vraag levend gehouden: wat moet je dan zijn om een mens te zijn? Ik heb daar nog altijd geen definitief antwoord op, hoogstens flarden van een antwoord. Een daarvan luidt: als mens moet je bereid zijn te leven in een heelal dat volstrekt kil, volstrekt onverschillig, tegenover je staat. Voor zover er van enige warmte, van enige goedheid, sprake kan zijn, moet dat van jezelf en van de mensen om je heen komen. Er zit daarom geen overdrijving in de stelling dat geen eigenschap zo wezenlijk is voor de kwaliteit van onze relaties en daarmee voor onze samenleving in het algemeen als empathie, als invoelingsvermogen. Mensen verschillen sterk in de mate waarin ze empathisch helpend zijn. Degenen die met die eigenschap gezegend zijn, hebben een positief beeld van zichzelf en van mensen in het algemeen, zijn betrekkelijk onafhankelijk van de mening of goedkeuring van anderen, en voelen zich niettemin medeverantwoordelijk voor hoe het anderen gaat. Het zijn ook deze kenmerken die verklaren waarom mensen die hulpbereid zijn dat niet uitsluitend doen uit egoïsme, schuldgevoel of om zichzelf beter te voelen. Vaak is het hen al genoeg te weten dat iemand in nood geholpen wordt en hoeven ze niet per se zelf degene te zijn die helpt.

Terug naar Kant. Het helpen van of zorgen voor anderen is evenzeer een wezenlijk deel van ons mens-zijn als zorgen voor onszelf. Naar welke van deze twee „zorgen” onze aandacht en energie het meeste uitgaat, is minder relevant dan regelmatig bij beide vormen hand-in-hand stilstaan en ons bewust blijven dat helpen net zo gezond en net zo 'kicken' als geluksbron kan zijn als marathonlopen.

Een andere flard luidt: alleen als je tot het uiterste gaat, weet je hoe ver je kunt gaan. De persoonlijke ontwikkeling van ieder van ons, en daarmee van ons allemaal, hangt af van de mate waarin we leven en dood (en daarmee levens- en doodsangst) recht in de ogen durven zien in ons denken, spreken en voelen. Anders gezegd, onze mens-zijn hangt af van de mate waarin we gebruikmaken van het recht om in ons denken en spreken alles te durven. Dat brengt me op de laatste flard. Gezond omgaan met de onvermijdelijkheid van de dood betekent verdragen dat er altijd spanning zal zijn tussen onze wens te blijven bestaan en het besef van de onmogelijkheid daarvan. Gezond omgaan met dit spanningsveld betekent ophouden anderen of externe omstandigheden de schuld geven van onze problemen en de eigen verantwoordelijkheid in deze onderkennen en nemen. En vooral beseffen dat het hoofd bieden aan de fundamentele zinloosheid van het leven betekent dat we haar zin moeten ontlenen aan die flarden van ons zelf waarvoor wij ons actief kunnen en willen inzetten.

(Reageren? Diekstra.rene@gmail.com)

OOORLOG Focus Israëlijsch leger verschuift naar noorden

'Midden-Oosten aan de rand van de afgrond'

Hezbollah en Israël zijn in een levensgevaarlijke spiraal van raketbeschietingen over en weer terechtgekomen. Het Midden-Oosten staat daardoor aan de rand van de afgrond, zo waarschuwt Jeanine Hennis, de speciale Libanon-gezant van de Verenigde Naties. „Er is geen militaire oplossing die beide kanten veiliger maakt”, aldus de Nederlandse oudminister van Defensie.

Toch houdt Hezbollah nog steeds de hand op de rem. Zo heeft de terreurorganisatie nog altijd niet Haifa of Tel Aviv onder vuur genomen, een rode lijn die ongetwijfeld tot een nog grotere confrontatie zal leiden. Ook zijn er vooralsnog geen grote aantallen burgerslachtoffers gevallen. Desondanks is het moeilijk in te zien hoe de geest nog terug in de fles kan worden gestopt.

Ralph Dekkers

Tel Aviv ■ Israël probeert momenteel militair af te dwingen wat al die maanden via diplomatieke weg niet lukte: de terugtrekking van Hezbollah naar zo'n 10 kilometer van de grens. De Libanese terreurbeweging komt daardoor steeds meer met de rug tegen de muur te staan, na eerder al de bloedige golf van exploderende piepers en de liquidatie van de top van haar special forces bij een Israëlische luchtaanval. Daardoor neemt het risico van een frontale oorlog met de minuut toe.

Wapenfabrikant

Hezbollah vuurt steeds grotere raketten steeds dieper op Israël af. De beweging claimt onder meer een wapenfabrikant en een luchtmachtbasis te hebben bestookt met tientallen Fadi-1 en Fadi-2 raketten.

Voor al die basis heeft symbolische waarde: het is de plek waar Israël's minister van Defensie Yoav Gallant vorige week aankondigde dat de focus van de oorlog is verlegd van Gaza naar het noordelijke front.

„Er is geen militaire oplossing die beide kanten veiliger maakt

Jeanine Hennis, Libanon-gezant van de VN

Escalatie

Israël vrees voor verdere escalatie. Daarom houden alle scholen in het noorden van het land zondag de deuren dicht. Grote bijeenkomsten zijn verboden, terwijl ziekenhuizen in steden als Haifa en Tiberias hun werkzaamheden flink hebben beperkt en waar mogelijk naar ondergrondse bunkers verplaatst.

Hezbollah zegt dat de raketaanvallen van dit weekeinde, waarbij onder meer een huis in Kiryat Bialik vlam vatte, het begin zijn van de vergelding voor 'Operatie Pieper', waarbij vorige week duizenden mensen gewond raakten. Enkele tientallen kwamen om.

Zoals Israël op 7 oktober een deel van zijn afschrikking verloor, zo raakte Hezbollah die vorige week grotendeels kwijt. Zij werd lange tijd gezien als een oppermachtige terreurorganisatie, een imago dat zij verwierf tijdens de vorige oor-

REPORTAGE Dag van de Vrede. 'Ik ben niet tegen verzet of

May-May, André en Martijntje

Vrede is ver te zoeken op de wereld. Toch staan tientallen mensen op de Internationale Dag van de Vrede, in 1981 door de Verenigde Naties ingesteld, op de Dam in Amsterdam om de vredesboodschap te blijven verkondigen.

Jannie Schipper
j.schipper@mediahuis.nl

Amsterdam ■ Enkele tientallen mensen staan in stilte in een kring, met hun ruggen naar het Nationaal Monument op de Dam in Amsterdam. Terwijl een vlucht duiven opvliegt, toeristen poseren voor selfies en vanuit de geluidsinstallatie van een eenzame Palestinademonstrant eindeloos herhaald een monotoon

Vredesdemonstranten op de Dam, zaterdag 21 september 2024. FOTO MEDIAHUIS

bericht klinkt over de 'omvang van de genocide' en de 'onvoorstelbare verschrikkingen', zwijgt de groep demonstranten een kwartier lang.

De belangrijkste gedeelde boodschap is: stop de bewapening, begin met praten. Techniefilosofe Mar-

tijntje Smits deelt flyers uit van 'De nieuwe vredesbeweging'. „Militarisering is in niemands belang, tenzij je wapenfabrikant bent”, zegt Smits. „We moeten ons niet laten opfokken door vijandsbeelden. Ik ben niet tegen verzet of zelfverdediging, maar

Een Israëlische vlag werd al snel opgehangen op een geraakt gebouw in Kiryat Bialik.

FOTO ANP

log met Israël in 2006, waarin zij verrassend veel weerstand wist te bieden, en de strijd in Syrië, waar de beweging hielp om Bashar al-Assad aan de macht te houden.

De terreurbeweging bereidde zich ondertussen al die jaren voor op een potentiële invasie van Israël. Het was mede daardoor dat het leger en de veiligheidsdiensten van Israël op 7 oktober volledig verrast

waren. Zij dachten dat het gevaar uit het noorden zou komen. Maar het betekent ook dat Israël nu goed voorbereid is voor de strijd tegen Hezbollah.

Dat bleek afgelopen week met de exploderende piepers, een operatie die vele jaren in de maak was, en de liquidatie van Radwan-commandant Ibrahim Aqil. Hij was verantwoordelijk voor de planning

van een eventuele invasie in Israël, maar werd samen met zeker vijf andere commandanten uitgeschakeld. Bij die luchtaanval op een kelder onder een hoog gebouw in Beiroet kwamen zeker 45 mensen om.

Aqil was een diehard terrorist, die al in de jaren 80 verantwoordelijk was voor een reeks bloedige aanslagen op Amerikaanse en

Europese doelen. Daarbij vielen honderden doden. Hezbollah-leider Hassan Nasrallah verloor de afgelopen maanden verschillende naaste vertrouwelingen, waardoor het besluit vooral bij hem zal liggen in hoeverre hij het conflict met Israël op de spits wil drijven.

Aan Israëlisch zijde is daarover ook nog verdeeldheid, zo schrijft de invloedrijke militaire columnist

van 'Haaretz'. Volgens Amos Harel heerst er binnen het militaire apparaat onenigheid over in hoeverre de huidige zwakte van Hezbollah - duizenden strijders raakten gewond en de interne communicatie is een puinhoop - moet worden uitgebuit. De regering en de bevolking lijken echter in meerderheid voor een grote militaire operatie zijn.

zelfverdediging, maar ik geloof in gewelddoos verzet' zwijgen voor wereldvrede

ik geloof in gewelddoos verzet." Volgens Smits is een nieuwe vredesbeweging nodig omdat de bestaande vredesbeweging versplinterd is.

Het is een bonte verzameling van actiegroepen en individuen. Sommigen dragen spandoeken of bordjes met vredesteksten. Een aantal demonstranten is in het wit, anderen dragen juist vrolijk gekleurde outfits. Er staan mensen bij die al decennia meelopen in de vredesbeweging, maar ook jongeren, kleuters en hondjes - die zich ook opmerkelijk stil weten te houden. Een deel van de groep bestaat uit mensen die van zichzelf weten dat ze 'wappies' worden genoemd. Zoals George van Houts, de Zaandamse theatermaker die complottheorieën verspreidde over onder meer 9/11 en Covidvaccinaties. Hij is een van de medeorganisatoren en draagt een wit T-shirt met 'vrede' erop. „Een ijzersterk beeld”, noemt hij de kring van stille mensen met vredesboodschappen.

„Een vermeden gevecht is een gewonnen gevecht”, citeert karateka Robert Vernooij een bekend karate-

gezegde. Hij probeert met zijn deelname aan dit soort bijeenkomsten, soms in karatepak, uit te dragen dat strijd niet nodig hoeft te zijn. Wie manieren weet om te de-escaleren, hoeft niet te vechten. Hoe langer een strijd duurt, des te moeilijker wordt het volgens hem om te onderhandelen. „Kijk maar naar Oekraïne”, zegt hij. „Er zijn openingen tot onderhandelingen geweest, maar er zijn steeds meer zogenaamde 'verzonden kosten'. Naarmate er meer doden vallen, is de gedachte: dat kan toch allemaal niet voor niets zijn geweest?”

Poetin

„Je kunt wel zeggen dat er niet te praten valt met Poetin, maar de lange-afstandswapens die nu naar Oekraïne worden gestuurd, zorgen alleen maar voor meer doden, terwijl ze het toch niet gaan winnen”, zegt Martijntje Smit.

Geboren Leidenaar André van Delft gelooft dat het op politiek niveau weliswaar gaat om het stoppen van wapens en soldaten, maar dat er een diepere strijd te voeren is tegen

zwarte magie en duistere krachten. De remedie: goed zijn voor de mensen om je heen. Dat ziet hij gelukkig om zich heen ook wel gebeuren.

Wanneer mag je jezelf verdedigen en wanneer niet? Ook de vredesactivisten hier komen niet tot een eenduidig antwoord op die vraag, maar zijn het er in elk geval over eens dat steeds meer wapens verzamelen niet de manier is. „Geweld levert altijd geweld op”, zegt mede-organisator May-May Meijer uit Bussum. Zij verkondigt met haar organisatie SOS Peace haar missie voor een 'wereld waarin alle kinderen kunnen spelen'. Dat sluit volgens haar precies aan bij de woorden van VN-secretaris-generaal António Guterres, die eerder deze week opriep tot 'een cultuur van vrede'.

Mediators

„Er moeten geen wapens worden gestuurd, maar mediators”, zegt ook Meijer. „Ja, ook naar Poetin. Dat kan via partnerlanden die daar wel een ingang hebben. De cirkel van geweld en trauma moet worden doorbroken.”

advertentie

WIJ GARANDEREN

DE LAAGSTE PRIJS

Kanis & Gunnink Regular Koffiepads
Pak 36 stuks

3.99

KANIS GUNNINK
REGULAR
36 KOFFIEPADS

VOMAR IS TOT WEL 10% GOEDKOPER

Kanis & Gunnink Regular Koffiepads
Pak 36 stuks

Kanis & Gunnink Regular Koffiepads
Pak 36 stuks

3.91

Kanis & Gunnink Regular Koffiepads
Pak 36 stuks

3.99

3.59

De prijs van dit product is online geverifieerd bij Vomar, Picnic, Jumbo en Albert Heijn op maandag 16 september 2024

Vomar
VOORDEELMARKT